

Računovodstvo (II sedmica): Finansijsko računovodstvo
Bilans stanja, Bilans uspjeha

Finansijsko računovodstvo: pojam i cilj

Finansijsko računovodstvo

proces **identifikovanja, evidentiranja i izvještavanja** o efektima ekonomskih događaja u formi **finansijskih izvještaja** u cilju dobijanja korisnih informacija **o finansijskom položaju, uspješnosti poslovanja i novčanim tokovima entiteta** za **eksterne** korisnike finansijskih izvještaja u procesu donošenja ekonomskih odluka

Eksterni korisnici

- **Investitori**-lica koja su obezbijedila ili namjeravaju da obezbijede kapital preduzeću
- **Kreditori** su lica koja obezbijeduju pozajmljeni kapitala (kredita, pozajmica i sl.)
- **Dobavljači** su fizička i pravna lica od kojih **nabavljamo robu/usluge**, najčešće na kredit (sa odloženim rokom plaćanja)
- **Kupci** su fizička i pravna lica koja kupuju robu/usluge od preduzeća.
- **Vlada i njene agencije** čiji se interes obično zadovoljava izvještajima posebne namjene (npr. Poreski bilans i sl)
- **Javnost** na čiju dobrobit utiče aktivnosti preduzeća

- ❖ **Likvidnost i solventnost**
- ❖ **Profitabilnost**
- ❖ **Ostalo (DOP, porezi,)**

Finansijsko računovodstvo: zadaci, predmet i produkt

Zadaci

- **Dokumentovanje i kontrola** poslovanja
- **Pružanje informacija** za planiranje i odlučivanje
- **Usklađenost** sa zakonima

Predmet

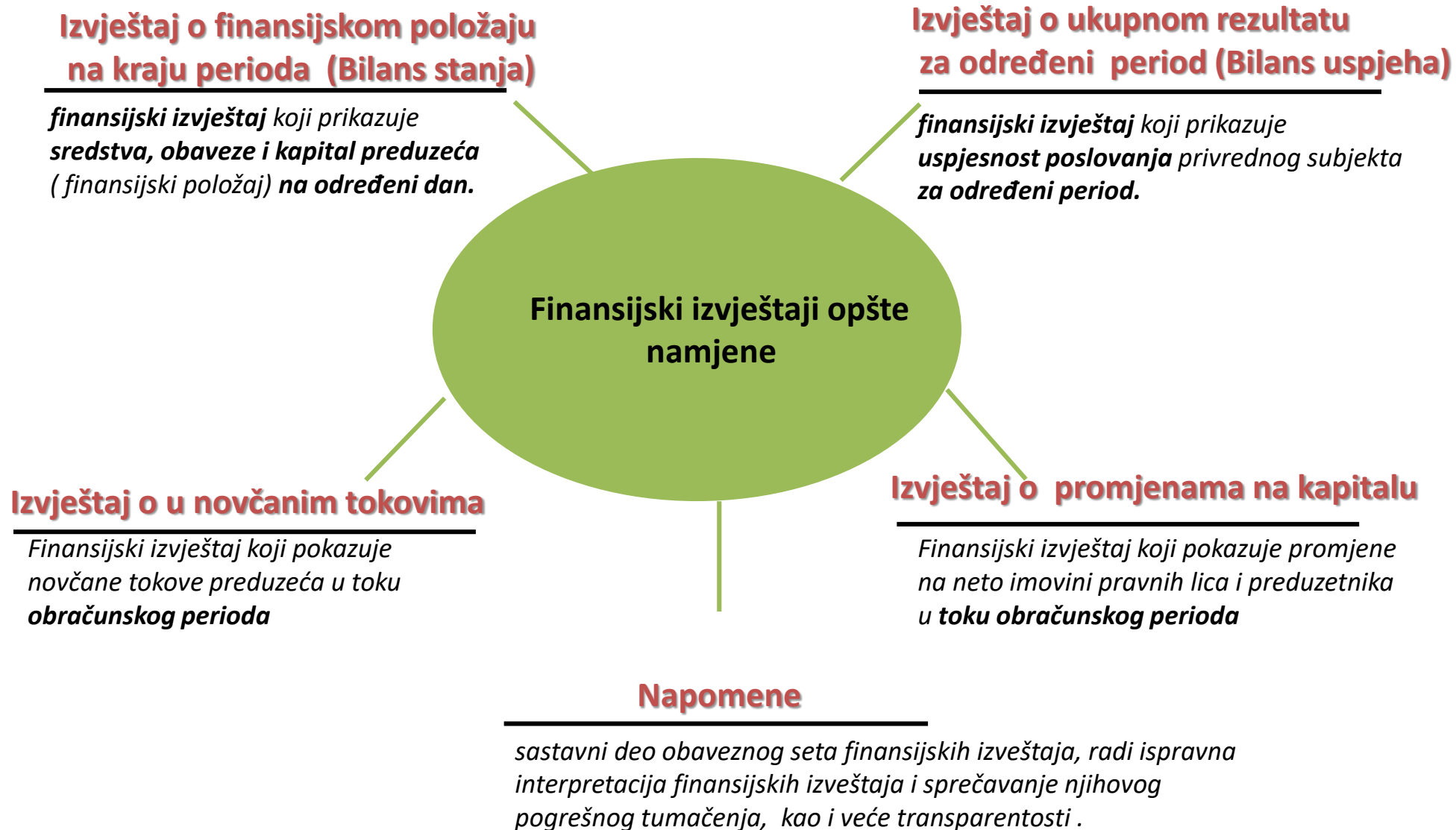
poslovne promjene koje mijenjaju **strukturu i visinu poslovne imovine** preduzeća.

Produkt

Finansijski izvještaji opšte namjene:

- Izvještaj(Iskaz) o finansijskom položaju na kraju perioda (Bilans stanja)
- Izvještaj (Iskaz) o ukupnom rezultatu za određeni period (Bilans uspjeha)
- Izvještaj (Iskaz) o u novčanim tokovima
- Izvještaj (Iskaz) o promjenama na kapitalu
- Napomene uz finansijske izvještaje (iskaze)

Finansijski izvještaji kao osnova za donošenje odluka

Izvještaj o finansijskom položaju- Bilans stanja

Izveštaj o finansijskom položaju (Bilans stanja)

Bilans stanja

Finansijski izveštaj u kome se prikazuje **imovina preduzeća** na **određeni dan** sa aspekta oblika i izvora .

Ukupna (bruto) imovina predstavlja sva sredstva koja preduzeće koristi radi ostvarivanja svojih ciljeva.

Aktiva

imovina preduzeća posmatrana prema **obliku** u kojem se javlja

- **Sredstva** (stvari, prava i novac)

=

Pasiva

imovina preduzeća posmatrana prema **izvorima** iz kojih potiče

- **Kapital** (sopstveni izvori)
- **Obaveze** (pozajmljeni izvori)

Elementi Izvještaja o finansijskom položaju: definicije

SREDSTVA

- **Sredstva** su **ekonomski resursi (pravo)** preduzeća koji se u sadašnjem trenutku nalazi **pod kontrolom preduzeća** kao rezultat **prošlih događaja** i od kojih se najvjerovatnije očekuje **priliv ekonomskih koristi u budućnosti** u vidu povećanju budućih novčanih priliva ili smanjenju budućih novčanih odliva.

OBAVEZE

- **Obaveze** su **dužnost (odgovornost) preduzeća** da nekoj drugoj strani prenese ekonomski resurs, a ta dužnost je rezultat **prošlih događaja**.

KAPITAL

- **Kapital** je rezidualna vrijednost, kao razlika između vrijednosti imovine i obaveza preduzeća. Kapital ili **neto imovina** = **Ukupna sredstva (aktiva) - obaveze**

Da li je ova kuća imovina?

Sredstva su **ekonomski resursi (pravo)** preduzeća koji se u sadašnjem trenutku nalazi **pod kontrolom preduzeća** kao rezultat **prošlih događaja** i od kojih se najvjerovatnije očekuje **priliv ekonomskih koristi u budućnosti** u vidu povećanju budućih novčanih priliva ili smanjenju budućih novčanih odliva.

Aktiva ili ukupna sredstva

Ukupna **sredstva** ili **aktiva** preduzeća se klasifikuju u **kratkoročnu ili dugoročnu** imovinu, zavisno od **roka vezanosti** za preduzeće i njihove namjene.

➤ Preduzeće je dužno imovinu klasifikovati u **kratkoročnu (obrtnu)** imovinu kada:

- imovinu očekuje realizovati ili je namjerava prodati ili potrošiti **u svom redovnom poslovnom ciklusu (N-R-P-R-N1)**;
- imovinu **drži prvenstveno radi trgovanja**;
- imovinu očekuje realizovati **unutar dvanaest mjeseci nakon izvještajnog perioda; ili**
- se radi o **novcu ili novčanom ekvivalentu**,

➤ Svu ostalu imovinu subjekt je dužan klasifikovati kao **dugoročnu (stalnu) imovinu** koja može biti **materijalna, nematerijalna i finansijska imovinu** dugotrajne prirode

Princip rastuće likvidnost, opadajuće dospelosti

SREDSTVA	KAPITAL I OBAVEZE
A) STALNA(DUGOROČNA) SREDSTVA	1)KAPITAL
1) Nematerijalna sredstva	
2) Materijalna (osnovna) sredstva	
3) Dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	2)DUGOROČNE OBAVEZE
B) OBRTNA(KRATKOROČNA) SREDSTVA	
1) Zalihe	3) KARATKOROČNE OBAVEZE
2) Potraživanja	
3) Finansijska	
4) Novac	

Princip opadajuće likvidnost, rastuće dospelosti

SREDSTVA	KAPITAL I OBAVEZE
A) OBRTNA (KRATKOROČNA) SREDSTVA	1)) KARATKOROČNE OBAVEZE
1) Novac	
2) Finansijska	
3) Potraživanja	2) DUGOROČNE OBAVEZE
4) Zalihe	
B) STALNA (DUGOROČNA) SREDSTVA	
1) Dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	3) KAPITAL
2) Materijalna (osnovna) sredstva	
3) Nematerijalna sredstva	

Aktiva: stalna sredstva

Stalna imovina
ili dugoročna
imovina

sredstva kompanije od kojih se očekuje da pružaju koristi preduzeću
duže od jedne godine

U Bilansu stanja **stalna imovina** se grupiše na sljedeći način:

- **Nematerijalna sredstva**
- **Nekretnine, postrojenja i oprema i biološka sredstva**
- Dugoročni finansijski plasmani
- Stalna sredstva namijenjena prodaji
- Odložena poreska sredstva

Nematerijalna imovina

- Patent
- Zaštitni znak
- Licenca i sl.

Nekretnine, postrojenja i oprema i biološka sredstva

- Zemljište
- Zgrade
- Mašine
- Namjestaj
- Automobil itd

Dugoročni finansijski plasmani

- Učešće u kapitalu drugih pravnih lica
- Ostali dugoročni finansijski plasmani

Aktiva: obrtna sredstva

Obrtna imovina ili kratkoročna imovina

sredstva kompanije od kojih se očekuje da pružaju koristi preduzeću
kraće od jedne godine

Obrtna imovina se naziva još i „radni kapital“ jer se ona u kratkom vremenskom periodu konvertuju u novac

U Bilansu stanja **obrotna imovina** se grupiše na sljedeći način

- Zalihe
- Potraživanja i kratkoročni finansijski plasmani
- Novac i gotovinski ekvivalenti

Zalihe

- Materijal
- Proizvodnja u toku
- Gotovi proizvodi
- Roba

Potraživanja

- Potraživanja prema kupcima
- Kratkoročni finansijski plasmani
- **AVR**- unaprijed plaćeni troškovi ili ...prije nego što je usluga isporučena

Novac i novčani ekvivalenti

- Novac u blagajni
- Novac na tekućem računu
- HOV unovčiv u roku od 3 mjeseca

Kviz

•Gdje ovo možemo pronaći u bilansu stanja?

•Drvo jabuke

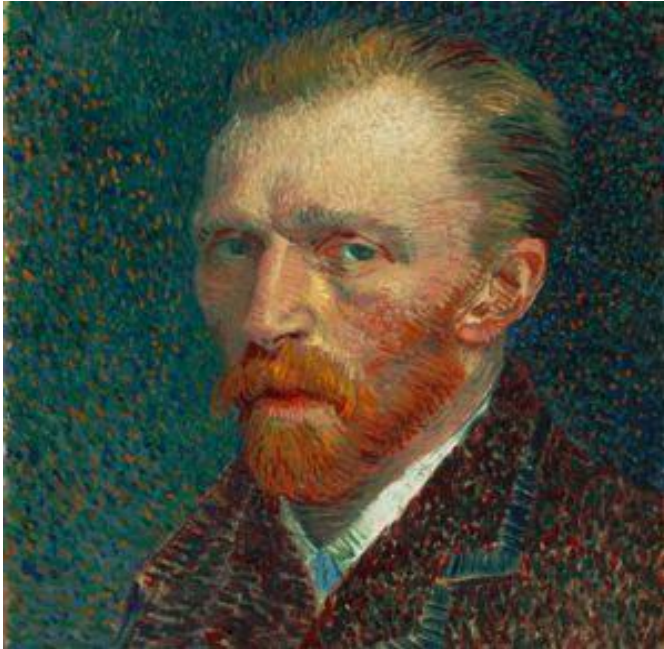
- Dugoročna imovina (materijalna imovina–
- Biološka sredstva)

• plodovi (jabuka)

- Obrtna imovina (zalihe)

Gdje ovo možemo pronaći u Bilansu stanja ?

Umjetničko dijelo

Dugoročna materijalna imovina

Zemljište i šuma

Dugoročna materijalna imovina

Pasiva ili izvori sredstava

Sva imovina preduzeća se može nabaviti iz **dva osnovna izvora finansiranja**:

- **iz sopstvenih izvora** (ulozi vlasnika) što predstavlja **SOPSTVENI KAPITAL** preduzeća. Kapital preduzeća se sastoji iz:
 - Osnovni kapital društva (ulog vlasnika)
 - Rezerve
 - Neraspoređena dobit ili Gubitak (Finansijski rezultat koji ostaje u preduzeću)

- **iz pozajmljenih izvora** (kredit, zajmovi, dobavljači sl.) što predstavlja **OBAVEZE** preduzeća. Obaveze prema **roku dospelosti** možemo podijeliti na: **kratkoročne i dugoročne.**

Pasiva: kapital ili sopstveni izvori

$$\text{KAPITAL} = \text{SREDSTVA} - \text{OBAVEZE}$$

U Bilansu stanja **sopstveni kapital** se prikazuje sljedeći način:

- **OSNOVNI KAPITAL (ULOG VLASNIKA)**-Iznos novca koji je vlasnik/vlasnici uložili u preduzeća i svako naknadno ulaganja vlasnika ili povlačenje novca od strane vlasnika.
- **REZERVE (Revalorizazione i ostale rezerve)**
- **NERASPOREĐENA DOBIT ILI GUBITAK (FINANSIJSKI REZULTATA)**-Sve zarade (dobici) koje je preduzeće zadržalo odnosno dio dobiti koje preduzeće nije isplatilo kroz dividende ili gubici koje preduzeće ostvarilo.

Sopstveni kapital se **POVEĆAVA** kada se:

1. Ostvari dobitak ($P > R$)
2. Vlasnik uveća svoj ulog u preduzeću
3. Povećaju rezerve

Sopstveni kapital se **SMANJUJE** kada se:

1. Ostvari gubitak ($P < R$)
2. Isplate dividende vlasnicima ili vlasnik povuče svoj kapital iz preduzeća
3. Smanje rezerve

Pasiva : obaveze ili pozajmljeni izvori

U skladu sa važećom profesionalnom i zakonskom regulativom preduzeće je dužno obavezu klasifikovati u **kratkoročnu** kada:

- očekuje da će obavezu **podmiriti u toku svog redovnog poslovnog ciklusa** (obaveze prema dobavljačima, te neke obračunate obaveze za zaposlene i za ostale troškove poslovanja);
- obaveza dospijeva **za podmirenje u roku od dvanaest mjeseci nakon izvještajnog perioda** (kratkoročni krediti);
- **nema bezuslovno pravo da odgodi podmirenje obaveze** za najmanje dvanaest mjeseci nakon izvještajnog perioda (obaveza kod koje nema mogućnosti refinansiranja).

Sve ostale obaveze se klasifikuju kao **dugoročne** obaveze.

Dugoročne obaveze

- Dugoročni krediti
- Dugoročna rezervisanja
- Obveznice
- Ostale

Kratkoročne obaveze

- Obaveze iz poslovanja (Dobavljači, poreske obaveze)
- Kratkoročni krediti
- **PVR**- unaprijed naplaćene usluge ili ...obračunati troškovi za koje još nismo dobili dokument

Odložene poreske obaveze

Razmisli pa odgovori

Koje od navedenih stavki bi svrstali u stalna sredstva a koja u obrtna sredstva?

Štand (drvena konstrukcija	90€
Suncobran	95€
Stolice	25€
Dozvola za rad	70€
limun	20€
šećer	20€
Blagajna	250€
Papirne čase	10€
Voda	15€

Izveštaj o finansijskom položaju: primjer

Aktiva Izveštaj o finansijskom položaju (poziciji) na dan 10.05. Pasiva

Stalna sredstva:

Štand	90€
Suncobran	95€
Stolice	25€
Dozvola za rad	70€

Obrtna sredstva:

limun	20€
šećer	20€
Blagajna	250€
Papirne čase	10€
Voda	15€

Ukupna aktiva 595€

Kapital:

Osnovni kapital	200€
Dobit	125€

Obaveze:

Kratkoročni kredit	200€
Dobavljači	30€
Obaveze prema zaposlenim	40€

Ukupna pasiva 595€

Bruto imovina = 595€

Ukupna sredstva = 595€

Ukupni kapital ili neto imovina = 325€

Ukupne obaveze = 270€

Bilans stanja- Bilansna jednakost

Prosta
računovodstvena
jednakost

$$A_0 = P_0$$

$$S = K + O$$

Da ponovimo...

Finansijski izvještaji su glavni produkt računovodstva i predstavljaju **izjave menadžmenta** o tri skupa obaveznih informacija::

- informacije o finansijskoj poziciji ili položaju**- Izvještaj o finansijskoj poziciji ili Bilans stanja
- informacije o uspješnosti poslovanja** – Izvještaj o ukupnom rezultatu ili Bilans uspjeha
- informacije o promjeni finansijskog položaja** (izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama na kapitalu i drugi)

Osnovni elementi finansijskih izvještaja su : **sredstva, kapital, obaveze, prihodi i rashodi**

Imovina posmatrana prema **oblicima** u kojima se javlja nazivamo **AKTIVOM**. U Aktivi prikazujemo **sredstva** prema roku vezanosti za preduzeće: stalna i obrtna sredstva.

Imovina posmatrana prema **izvorima** iz kojih potiču nazivamo **PASIVOM**. U Pasivi prikazujemo **obaveze i kapital**. Prema roku dospelosti obaveze dijelimo na: **dugoročne i kratkoročne obaveze**.

Bruto imovina je ukupna imovina preduzeća (ukupna aktiva Ili ukupna pasiva)

Neto imovina je jednaka **KAPITALU (SREDSTVA-OBAVEZE)**.

Domaći zadatak

Izaberite preduzeće sa sajta tog preduzeća preuzmite Bilans stanja i Bilans uspjeha (npr. 2023 ili 2024. godine) ili Poreske uprave i odgovorite na sljedeća pitanja:

1. Koliko iznosi bruto imovina?
2. Koliko iznosi neto imovina?
3. Kolike su obaveze preduzeća, da li su kratkoročne obaveze veće od dugoročnih obaveza?
4. Koliko je dobit/gubitak preduzeća?
5. Da li preduzeće ima više stalnih ili obrtnih sredstava?
6. Da li su obaveze preduzeća veće od kapitala preduzeća?
7. Da li je bruto imovina jednaka aktivi?

Poslije predavanja i vježbi trebali biste znati.....

- Objasniti osnovni cilj, svrhu i ulogu računovodstva
- Definirati računovodstvo i knjigovodstvo
- Objasniti razliku između upravljačkog i finansijskog računovodstva
- Identifikovati osnovne računovodstvene finansijske izvještaje
- Definirati osnovne elemente finansijskih izvještaja
- Objasniti šta je bruto a šta neto imovina

Izvještaj o ukupnom rezultatu (II sedmica)

Izvještaj o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha)

Bilans uspjeha

Finansijski izvještaj u kome se prikazuje finansijski rezultat poslovanja preduzeća za dati period

Finansijski rezultat preduzeća predstavlja razliku između prihoda i rashoda jednog perioda

Rashodi

predstavljaju sva **smanjenja aktive** proistekla iz poslovanja bez mogućnosti nadoknade ili **povećanje obaveza**, koje **smanjuje kapital** ali nije rezultat povlačenja uloga vlasnika

Prihodi

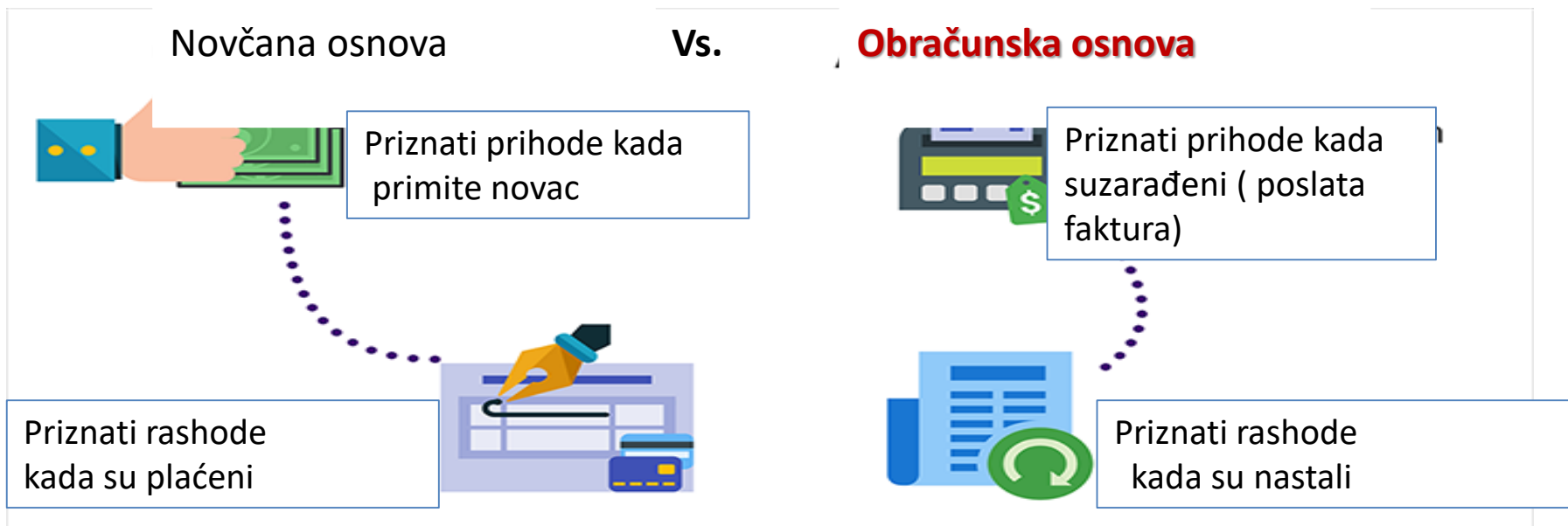
predstavljaju **povećanje aktive** proistekla iz poslovanja ili **smanjenje obaveza**, koje **povećava kapital** preduzeća ali da nije rezultat ulaganja vlasnika.

Dobitak = Prihodi > Rashoda .

Gubitak = Prihodi < Rasohda

Osnova za obračun rezultata

- *Priznaje efekata transakcije u obračunskom periodu u kojem je **primljen novac***
- *Bilans uspjeha i Izvještaj o novčanim tokovima se **ne razlikuju**.*

- *Priznaje efekat transakcije u obračunskom periodu kada su **nastali prihodi i rashodi***
- *Prihodi se priznaju kada su **zarađeni**, i troškovi se **dodjeljuju prihodu koji ih je prouzrokovao***
- *Bilans uspjeha i Izvještaj o novčanim tokovima su **dva različita izvještaja**.*

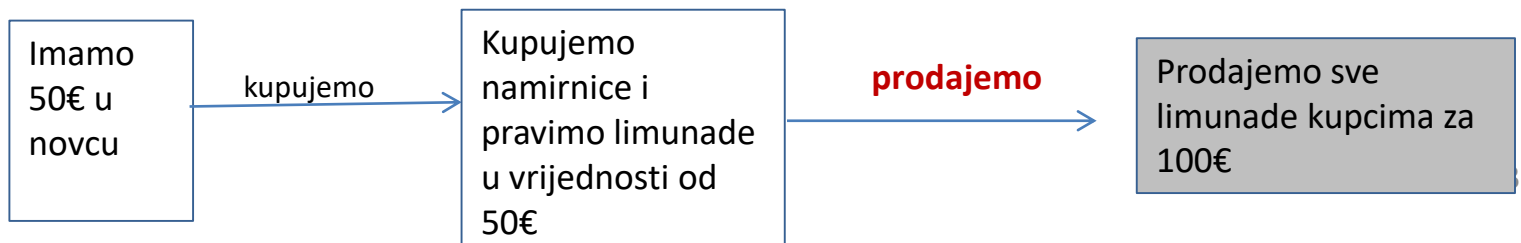
Šta su rashodi?

- Rashode nastaju **trošenjem sredstava u cilju nastanka prihoda** i zato se priznaj u **periodu u kojem je priznat prihod koji ga je izazvao**.
- Vrednuju se po **nabavnoj vrijednosti/cijeni koštanja**

Kada nastaju prihodi i kako ih vrednujemo?

- Prihodi nastaju kada se **proda roba, gotov proizvod ili izvrši usluga**
- Vrednuju se po **prodajnoj cijeni**

Izveštaj o ukupnom rezultatu- Bilans uspjeha

Rashodi Izveštaj o ukupnom rezultatu od **01.05. do 10.05.xxx** **Prihodi**

Troškova materijala	40€
Troškovi amortizacije	20€
Troškovi zarada	40€
Troškovi vode	15€
Kamata na kredit	10€

Dobit	125€
--------------	-------------

Ukupno 250

Prihod od prodaje limunade	150€
Prihod od usluga reklamiranja	100€

Ukupno 250

Prihodi i rashodi: uticaj na imovinu preduzeća

Prihodi predstavljaju **povećanje aktive** proistekla iz poslovanja ili **smanjenje obaveza**, koje **povećava kapital** ali da nije rezultat ulaganja vlasnika.

Rashodi predstavljaju sva **smanjenja aktive** proistekla iz poslovanja bez mogućnosti nadoknade ili **povećanje obaveza**, koje **smanjuje kapital** ali nije rezultat povlačenja uloga vlasnika.

	Sredstva	Kapital	Obaveze
V grupa (Prihodi)	S+	K+	
VI grupa (Rashodi)	S-	K-	
VII grupa (Prihodi)		K+	O-
VIII grupa (Rashodi)		K-	O+

Na koji način su povezani Bilans stanja i Bilans uspjeha?

Aktiva		Bilans stanja na dan 10.05.		Pasiva	
	Stalna sredstva:	280		Kapital:	
	Štand	90€		Osnovni kapital	200€
	Suncobran	95€		Dobit	125€
	Stolice	25€			
	Dozvola za rad	70€		Obaveze:	
	Obrtna sredstva:	315		Kratkoročni kredit	200€
	limun	20€		Dobavljači	30€
	šećer	20€		Obaveze prema zaposlenim	40€
	Blagajna	250€			
	Papirne čase	10€			
	Voda	15€			
Ukupna aktiva		595€		Ukupna pasiva	595€

Rashodi		Bilans uspjeha od 01.05. do 10.05.xxx		Prihodi	
	Troškova materijala	40€		Prihod od prodaje limunade	150€
	Troškovi amortizacije	20€		Prihod od usluga reklamiranja	100€
	Troškovi zarada	40€			
	Troškovi vode	15€			
	Kamata na kredit	10€			
	Dobit	125€			
	Ukupno	250		Ukupno	250

Na koji način su povezani Bilans stanja i Bilans uspjeha?

Prosta
računovodstvena
jednakost

$$A_0 = P_0$$

$$A_0 = O_0 + K_0$$

Proširena
računovodstvena
jednakost

$$A_1 = O_1 + K_0 + Fr$$

$$A_1 = O_1 + K_0 + (Pr - R)$$

$$A_1 + R = O_1 + K_0 + Pr$$

Za idući čas:

Izaberite preduzeće koje smatrate uspješnim u svom poslovanju i na sajtu Poreske uprave ili sajtu te kompanije preuzmite njihove finansijske izvještaje. Pročitajte i odgovorite na sljedeća pitanja:

1. Kojom djelatnošću se bavi to preduzeće?
2. Da li spada u mikro, mala, srednja ili velika preduzeća? (Zakon o računovodstvu)
3. Koliko iznosi njegova bruto imovina, a koliko neto imovina?
4. Opišite njegov finansijski položaj?
5. Da li je preduzeće ostvarilo dobit ili gubitak ?
6. Od čega preduzeće ostvaruje najviše prihoda, a šta uzrokuje najviše rashoda u preduzeću?

Objasnite da li se finansijski položaj preduzeća promijenio u odnosu na prethodnu godinu?

PITANJA?